

כל אחד צריך למצוא את המקום איפה שהוא מוציא את עצמו מהכח אל הפועל, ולא רק עושה מה שמקובל מאבותיו!!!

כן המאורות של הכוכבים אינם דומים זה לזה, והבטיחו השי"ת שכן יהיה זרעו, שיעבדו את השי"ת לפי שכלו ולא יעשו כמצות אנשים מלומדה רק הכל באמת, עכ"ל.

על דרך הדרוש מסביר בעל הייטב לב את הפסוק וַיֵּרָא אֶת יְשָׁרָאֵל שֶׁכֵּן לְשִׁבְטֵי (במדבר כד, ב), דהנה, כאשר מבקשים מאדם לתת צדקה, מיד הוא מסתכל כמה נתן ראובן וכמה שמעון, ולפי זה מחליט כמה לתת, נתינה זו אינה לשם שמים, אלא רק בשביל הסביבה שלא יראה קמצן בעיני הסובבים אותו.

לכן כאשר ראה בלעם שאין פתחיהם מכוונים זה לזה, והם נותנים צדקה בלי להסתכל ימינה ושמאלה אמר מה טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל (שם ה), רק כך ניתן להקים ולבנות בתי כנסת ובתי מדרש, רק כאשר אדם נותן את נדבת הלב שלו, ולא נדבה חיצונית שאינה נובעת ממניעים אמיתיים.

« מה השני עושה' כבר התחיל ביום הראשון של בריאת העולם!!! »

כתוב בתורה וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאָת שָׁנָה וַיֹּלְד בְּדָמוֹתוֹ קְצָלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת (בראשית ה, ג), רק בלידת הבן השלישי מציינת התורה את העובדה שאדם הראשון הוליד בדמותו כצלמו, שני הבנים הראשונים, קין והבל, לא זכו לתואר כבוד זה. והניחא את קין, אנו מבינים, סוף סוף הוא היה הרוצח הראשון בעולם, אכן אין הוא דמות וצלם של אביו, אשר נברא בצלם אלוקים. אבל, מה עם הבל, הלא הוא היה הנרצח, נרצח על לא עוול בכפו, מדוע נשלל ממנו תואר כבוד זה.

הספורני, מאיר את עינינו ומסביר את הפסוק כך, "שהיה (שת) צדיק מן הראשונים, כי גם הבל לא הקריב עד שקדמו קין". נפלא, רעיון הקרבת הקרבן לאלוקים לא עלה מעצמו במחו של הבל, הוא לא חשוב על כך עד שראה את קרבנו של קין אחיו, ואם כי קרבנו של הבל היה מושלם יותר, הרי מדגיש הפסוק את העובדה שהוא לא היה מקורי בעיניו, והבל הביא גם הוא מבכרות צאנו ומחלבהן (שם ד, ד), הגם הוא הזה, קבע את גורלו הרוחני.

זהו המסר. מאדם כמו הבל לא יכולה לצמוח אנושות בריאה אלא אנושות שכל מעשיה יהיו חיקוי של הזולת, כמעשה הקוף, מבלי לגלות שום מקוריות או דעה עצמאית.

כאן המקום להזכיר, כי לדעת הש"ך (עה"ת) והמהר"ל (דרוש שבת הגדול), זהו הסיבה שנתחייב הבל הריגה ולא היה בכלל שומר מצוה לא ידע דבר רע (קהלת ה, ה), למרות שנתקבל קרבנו, היא, לפי שלא התעורר מעצמו להקריב קרבן, אלא רק לאחר שראה את אחיו קין, בלבו לא קינן שום דחף להקריב ולהתקרב, הוא רק חיקה את מעשה אחיו, ולכן היתה מנחתו חסרה כוונה פנימית עמוקה.

הגר"א במשלי (טז, ד), כותב, לכל אדם ואדם יש לו דרך בפני עצמו לילך בו, כי אין דעתם דומה זה לזה, ואין פרצופיהן דומין זה לזה, ואין טבע ב' בני אדם שווים, וכשהיו נביאים היו הולכים אצל הנביאים לדרוש

« האם טוב לחקות את תנועותיו של הרבי??? »

כתוב בפרשה וַיֵּשָׂא בַלְעָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת יְשָׁרָאֵל שֶׁכֵּן לְשִׁבְטֵי וַתְּהִי עֵלָיו רוּחַ אֱלֹקִים (במדבר כד, ב). רש"י (ד"ה שכן לשבטיו) מפרש, "ראה כל שבט ושבט שוכן לעצמו ואינן מעורבין (מדרש אגדה), ראה שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה (בב"ב ס), שלא יציץ לתוך אהל חברו", עכ"ל רש"י הק'.

בעל המאור ושמש זי"ע, מבאר את דברי רש"י באופן נפלא, וז"ל: "דהנה הכלל הוא, שכל צדיק יאחז דרכו והילוכו בקדושה, ופוחת לו פתח לעצמו, ולא לעשות מצות אנשים מלומדה, דהיינו, לפי שראה רבו כך עשה או חבריו עושים כן, גם הוא יעשה כמעשיהם ותנועותיהם, לא כן הדרך, כי אם כל אחד יפתח לו פתח ושערי קדושה בפני עצמו".

וזהו ראה שאין פתחיהן מכוונים זה כנגד זה, היינו שלא הסתכל אחד לילך בפתח שפתח חבריו בקדושה, כי אם כל אחד הלך בפתחו אשר פתח לעצמו לזאת, וַתְּהִי עֵלָיו רוּחַ אֱלֹקִים, ששרתה עליהם שכינה", עכ"ל.

וכן מבאר המאור ושמש (לך לך), לגבי אברהם אבינו לאחר המלחמה כנגד ארבעה מלכים, חשש שמא קיבל שכר על כל צדקותיו בגלל הניסים שנעשו לו, נגלה אליו בורא עולם והרגיעו, אַל תִּירָא אַבְרָם אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ שְׁכָרְךָ הִרְבָּה מְאֹד (בראשית טו, א). מיד לאחר מכן פנה אברהם להקב"ה, וַיֹּאמֶר אַבְרָם וְגו' מִה תִּתֵּן לִי וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי וְבֵן מִשְׁק בֵּיתִי הוּא דִמְשַׁק אֱלִיעֶזֶר (בראשית טו, ב).

ונשאלת כאן שאלה, לפי דברי הגמרא (יומא כח:), מה שאמר אברהם דמשק אליעזר, הרי זה שבח לאליעזר שהוא דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, אם כן, מה עניין שבח זה לבקשתו מן הקב"ה שאין לו יורש, היה לו לומר, מה תתן לי ובן משק ביתי הוא יורש אותי, למה באה התוספת הזאת דמשק אליעזר.

ומבאר המאור ושמש במתק לשונו, על פי דרכו הנ"ל, בזה"ל: "על כן נראה דדברי חז"ל בגמרא הנ"ל רמזו לנו על עניין אחר, שצריך לידע ולהודיע לבני אדם המחברים את עצמם לצדיקים שלא ילמדו את עצמם לעשות כתנועותיהם והנהגותיהם כמצות אנשים מלומדה, היינו מפני שהצדיק הוא עושה כך יעשה הוא גם כמותו, כי זהו לא טוב מאוד. רק שילמדו לעשות כפי שכלו באמת לאמיתו, לעבוד את השי"ת בלב נכון".

וזהו שאמר אברהם אבינו, ובן דמשק ביתי הוא דמשק אליעזר, שדולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, פירוש, שדולה ומשקה ומלמד לעשות מצוות אנשים מלומדה, לעשות מה שרבו עושה וזה לא טוב. והשיב לו השי"ת, לא יִרְשֶׁךָ זֶה, כִּי אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמְעִיךָ (בראשית טו, ד).

ועדיין היה ירא אברהם שגם יוצאי חלציו יעשו מצוות אנשים מלומדה בלא לב נכון וחכם, על כן הוציא אותו החוצה ואמר לו, ספור הכוכבים, ואמר לו, כה יִהְיֶה זַרְעֶךָ (שם ה), פירוש, דוגמת הכוכבים שהם בעלי שכל כדכתיב וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ קִזְהָר הַרְקִיעַ (דניאל יב, ג), והכוכבים אינם מקבלים המאורות זה מזה, רק כל אחד הוא מאיר בפני עצמו, ועל

את ה', והיה הנביא אומר על פי משפט הנבואה דרכו אשר ילך לפי שורש נשמתו ולפי טבע גופו.

כך שנו רבותינו (ילקוט שמעוני בראשית א רמז טו), "להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד, כולן דומות זה לזה, והקב"ה טובע כל אחד בחותמו של אדם הראשון, ואין אחד דומה לחבירו, ולפיכך צריך כל אחד לומר, בשבילי נברא העולם".

לכל אחד ואחד יש חותם ודפוס מיוחד, ולכן בעבודתו הרוחנית עליו להטביע את חותמו שלו, ולא להשתמש בחותמות של אחרים שכן חותמת של אחרים לגבי עצמו מזויפת היא.

חותמת שאינה שלו, גם אם קיבל אותה אדם בירושה מאב או רב צדיק עליון, סוף סוף אינה שלו, לכן, אם יחתום בה על שטרות וכדו', מזויפת היא, לא תועיל צדקותו או חסידותו של בעל החותמת להכשיר את השטר, שהרי מזויפת היא.

כמו כן בעבודתנו את בוראינו, לא די לאדם שיסתפק במה שהטביעו בו אבותיו ורבותיו, חייב הוא להטביע את החותמת האישית שלו בכל מהלך עבודתו, וכפי שכתב בעל המאור ושמש הנ"ל, שכל צדיק יאחז דרכו והילוכו בקדושה, ופותח פתח לעצמו, ולא לעשות מצות אנשים מלומדה, דהיינו לפי שראה רבו כך עשה או חבירו עושיין כן גם הוא יעשה כמעשיהם ותנועותיהם, לא כן הדרך.

על דרך זו מבאר השל"ה הק' (במעשה מאמרות, מאמר הראשון), הפסוק **זֶה אֱלֹהֵי וְאֶנְוָהוּ אֶלְקֵי אָבִי וְאֶרְמְנָהוּ** (שמות טו, ב), וז"ל: "זוהו מרומז במה שכתוב (דברי הימים א' כה, ט) **דַּע אֶת אֱלֹהֵי אֲבִיךָ**, רצה לומר נוסף על מה שהוקבע אמונה האלקות בלבבך מצד אביך דהיינו הקבלה איש מפי איש, דע אתה בעצמך מצד ההשגה".

זוהו רמז הפסוק (שמות טו, ב) **זֶה אֱלֹהֵי וְאֶנְוָהוּ אֶלְקֵי אָבִי וְאֶרְמְנָהוּ**, רצה לומר, כש'זה קלי', שהוא קלי מצד השגתי וידיעתי, אז 'אנוהו' מלשון 'אני והו' (רש"י שבת קלג: ד"ה הו דומה לו), רצה לומר, אני והוא דבוקים ביחד כביכול, כי הידיעה נתפסת בלב. אמנם, כשאין לי הידיעה מצד ההשגה, רק מצד הקבלה, שהוא 'אלהי אבי', אז 'ארמננהו', כי הוא רם ונשגב ממני, ואני מרוחק מאתו במצפון הלב", עכלה"ק.

דברים נוראים מלמדים אותנו השל"ה הק', שאם ידיעתי את ה' ועבודתי את ה', נובעות אך ורק מכח שהוא 'אלקי אבי', שהיינו ממה שלמדתי מאבותי ורבותי, ואילו אני עצמי לא הטבעתי בהן את חותמי האישית, אזי הקב"ה רחוק ממני במצפון הלב, במצב זה לא הגעתי לתכלית הנרצית, ובודאי שלא אחוש את האושר שביהדותי, שכן הקשר ביני לבין הקב"ה הוא לא ביטאתי והולדתי מתוך עצמי, לא אני בחרתי בו, וכל עוד שהוא רחוק ממני במצפון הלב, לא אזכה לדבקות באלוקים חיים.

« **בְּמָה הִיָּה עֲשִׂיו מֵאֵה פַעֲמִים יוֹתֵר גְּדוֹל מֵר' שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל...!?!** »

אי בגמ' (חולין קה). "אמר מר עוקבא, אנא להא מילתא חלא בר חמרא לגבי אבא" (-ופירש"י שם, לדבר זה אני גרוע מאבי כחומץ בן יין), "דאילו אבא כי הוה אכיל בשרא האידנא לא הוה אכיל גבינה עד למחר עד השתא (-דאבי כשהיה אוכל בשר כעת, לא היה אוכל גבינה עד למחר באותה זמן), ואילו אנא בהא סעודתא הוא דלא אכילנא לסעודתא אחריתי אכילנא (-ואילו אני, כשאני אוכל בשר בסעודה זו, אני אוכל גבינה כבר בסעודה אחרת)".

ולכאורה מאוד קשה להבין, אם מר עוקבא ידע והעריך את מעלתו של אביו דהוא אמר אנא חלא בר חמרא, מדוע אם כך הוא לא נהג כמותו.

וכן מצינו במדרש (בר"ר סה, טז), "אמר רבן שמעון בן גמליאל, כל ימי הייתי משמש את אבא, ולא שימשתי אותו אחד ממאה ששימש עשו את אביו, אני בשעה שהייתי משמש את אבא הייתי משמשו בבגדים מלוכלכין, ובשעה שהייתי יוצא לדרך הייתי יוצא בבגדים נקיים, אבל עשו בשעה שהיה משמש את אביו לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות, אמר, אין כבודו של אבא להיות משמשו אלא בבגדי מלכות", עכ"ל.

ולכאורה תמוה מאוד גם כאן, אם רשב"ג ידע והעריך את מעלתו של עשו כי למרות רשעותו כיבד הוא את אביו מאוד, שהיה משמשו ביראת כבוד ובבגדי מלכות שלא ככל אדם ואף הגדול ביותר, מדוע אם כך אף הוא לא נהג כמותו להיות משמש את אביו בבגדי מלכות, שהרי כדבריו היחס בינו לבין עשו, הוא כאחד למאה, ובודאי היה עליו לסגל לעצמו מידה יקרה זו להשתדל להתעלות.

ומתבאר בשם החידושי הרי"ם (מובא בליקוטי הרי"ם חולין), דיידע רשב"ג היטב את גודל הסכנה שיש בחיקוי אדם אחר, רשב"ג לא רצה להיות כמו עשו אלא לחיות את חייו שלו בהתאם לטבעיו, לנהוג הנהגות ישרות ולקבל עליו קבלות טובות כפי כוחותיו, לא היתה לו כלל בעיה לרכוש בגדי מלכות ולשמש בהם את אביו, אלא שלא חפץ בזה כלל, כי הבין הוא שטבעו ומצפונו עדיין אינם שלמים עם המעלה הזו שנהג בה עשו, ואילו הוא טרם הגיע להרגשה מופלאה זו. הגם שהיחס והפער ביניהם היה עצום למדי, וכלשונו 'לא שמשתי אותו אחד ממאה שמש עשו את אביו', אפילו לא אחוז אחד.

וכן אצל מר עוקבא, אפילו הוא שיבח את אביו במה שחיכה מעת לעת, אבל אם הוא עושה זאת רק בגלל שלא רוצה להיות 'פחות קדוש' מאביו, זה אינו אמיתי, ואין זה רצונו ית' שהאדם יתנהג באיזה דרגה ומדה אך ורק כדי שיהיה כמו השני.

וידוע אמרתו של הרה"ק רבי רבי זושא מאניפולי נוהג לומר, איני ירא כלל שמא ישאלוני לעתיד לבא מדוע לא הייתי כמשה רבינו, אולם ירא אנכי שמא ישאלוני מדוע לא הייתי זושא, מדוע לא היית אתה.

ומספרים על רבי נפתלי מאמסטרדם זצ"ל, שאמר פעם לרבו רבי ישראל מסלנט זצ"ל, בחג פורים, רבי אילו היו לי מידותיו של רבי, לבו של בעל יסוד ושרש העובדה וראשו של בעל השאגת אריה אזי הייתי בודאי יכול, השיב לו רבי ישראל, נפתלי, בראש שלך בלב שלך ובמידות שלך.

ברוח זו כותב הגה"צ רבי יעקב שכטר שליט"א (בספרו לקט אמרים חלק א), את הדברים הבאים: "כי יש בכל אחד מישראל דבר יקר שהוא בחינת נקודה שאין בחבירו, כמעשה דאביי ואבא אומנא (שניים מגדולי האמוראים הקדושים), שלאביי מסרו שלום מהשמים בכל ערב שבת, ואילו לאבא אומנא מדי יום (תענית כא:), משום שאבא אומנא מלבד גדלותו כאמורא שימש גם כרופא מקיז דם, והגמרא מספרת שמשמים הרגיעו את אביי, ואמרו לו אתה אינך מסוגל לעשות כאבא אומנא, כלומר שזו היתה הנקודה השייכת דוקא לאבא אומנא, ואם היה אביי רוצה לחקות אפילו מעשיו הטובים של אבא אומנא לא היה מגיע להיות לא אביי ולא אבא אומנא".

והסבא מסלבודקה זצ"ל, נוהג היה לומר, כל מה שמגיע לאדם מסביבתו על ידי חינוך ולימוד וחיקוי ואפילו עד מסירות נפש ועד בכלל, אינו אלא חיצוניות, ולא מדרגת האדם האמיתית, ומה היא מדרגתו, כשמתגבר על יצרו בדבר שלא למד מאחרים בדבר ששם הוא נלחם נגד יצרו הפנימי.

"...רשב"ג לא רצה להיות כמו עשו אלא לחיות את חייו שלו בהתאם לטבעיו... לא היתה לו כלל בעיה לרכוש בגדי מלכות ולשמש בהם את אביו, אלא שלא חפץ בזה כלל, כי הבין הוא שטבעו ומצפונו עדיין אינם שלמים עם המעלה הזו שנהג בה עשו..."